

مطالعه تطبیقی دیدگاه ابن سینا و خواجه طوسی در مسئله علم الهی

عین‌اله خادمی^۱، محمود آهسته^۲

چکیده

علم الهی از مسائل مهم فلسفی است که اندیشمندان، همواره به بررسی ابعاد آن پرداخته‌اند. ابن‌سینا بدلیل احتراز از تغییر در ذات الهی، علم خداوند به جزئیات را بر وجه کلی و از طریق علم به علل و مسببات ممکن میدانند و به علم اجمالی الهی به موجودات از طریق صور مرتسمه معتقد است. از سویی محقق طوسی، علم واجب را از مقوله اضافه شمرده و معتقد است در علم باری به امور متغیر جزئی، تغییر در اضافه پدید می‌آید و ذات همچنان ثابت است. از اینرو، برخلاف ابن‌سینا، علم الهی به جزئیات علی وجه جزئی را میپذیرد. او اشکالاتی نیز به ارتسام صور مقرر در ذات واجب بر نظریه ابن‌سینا وارد می‌سازد. همچنین ابن‌سینا علم ذات الهی به ذات خود و علم ذات به صور مرتسمه که سبب پیدایش موجودات میشود را نیز حضوری و علم به موجودات دیگر بر سبیل تفصیل را حصولی میدانند. در نوشتار حاضر ضمن بیان مبانی فلسفی این دو اندیشمند، به بررسی آن میپردازیم.

۱۲۳

کلیدواژه‌ها: ابن‌سینا، محقق طوسی، صور ارتسامیه، علم الهی، اتحاد عاقل و معقول

* * *

۱. استاد دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی؛ e_Khademi@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی (نویسنده مسئول)؛ mahmood770@yahoo.com

تاریخ تأیید: ۹۵/۱۲/۲۴

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۰/۴



سال هفتم، شماره چهارم
بهار ۱۳۹۶
صفحات ۱۲۳-۱۴۴